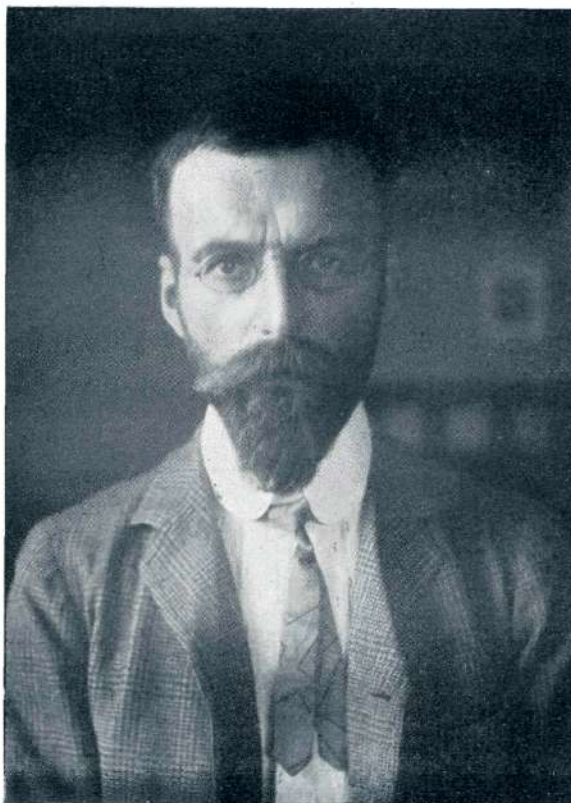

je to prva tega imena na Nemškem. V Monakovem pa grozen polom. Lenbach-Heyse contra impresionizem! Slike, ki sem jih videl v „Secesiji“, so bile nekaj čisto drugega, kakor pa one v „Pinakoteki“. Tam neposredno življenje, tu konzerve, sladkarije, umiranje! Tedaj je postal impresionizem epidemičen, bil je tudi nam, najmlajšim geslo. Zahtevalo se je, naj se ne slika tistega, kar so drugi za resnico spoznali, tudi ne resničnosti (ki nam je, kakor znano, nedosegljiva), ampak to, kar se je nam zdelo, da je resnica. Pričelo se je ono, kar je nekdo imenoval „schrankenloses Ausleben der Individualität“. Ta beseda se glasi zelo nevarno, pravzaprav pa se je samo zahtevalo, da napravljajo poslikan kos platna neposrednji in ravnostisti harmonični in enotni vtis kot izrezek iz narave, ki ga je slikar ravno slikal. Da nam je tedaj slikati listje na drevju zeleno, če smo ga tako videli, ne pa rjavo. Dejali so tudi, da motivi in predmeti sami v slikarstvu nimajo nikakega pomena, če niso v zvezi s celoto in nevsiljivi drug napram drugemu. Seve, da je ta način slikanja, ki je brez šablone, za marsikoga dolg in trnjev pot. Bil je tudi zame. Življenje in borba za obstanek sta me večkrat prisilila, da sem prevzemal dela, ki sicer niso bila v skladu z mojimi principi, vendar nisem pustil cilja izpred oči. —

Že v teh časih je pričel Jama priobčevati svoje risbe v Dom in Svetu, tedaj edinem ilustrovanem slovenskem listu, kjer je pokojni dr. Francišek Lampe z veseljem priobčeval ilustracije slovenskih umetnikov ter jih po možnosti tudi honoriral, kar je bilo v veliko podporo zlasti umetnikom, ki so še študirali. Na podlagi teh ilustracij je dobil Jama sicer majhno podporo deželnega odbora kranjskega ter je vstopil za nekaj časa na monakovsko akademijo v šolo prof. Hertericha. L. 1897. ga je uvedel Jakopič pri Ažbetu, ki ga je pozval, naj vstopi v njegov atelijé, kjer je bil že tudi Jakopič.

Na moje vprašanje mi je opisal Jama razmerje do Ažbeta tako: — Čas pri Ažbetu spada med najprijetnejše mojih študij. Z Jakopičem sva poizkušala na najraznovrstnejše načine slikati svetlobo. Ažbetu to sicer ni bilo prav povolji, ker je tedaj gledal samo na plastiko (Kugelprinzip). Vendar se je pozneje, ko se je nama nekaj stvari posrečilo, prepričal, da sva imela prav, ter je izdal parolo, da je treba tako slikati, kakor kdo vidi, samo plastika da je stvar kiparjev. Ažbe v slikarstvu na naju ni prav nič vplival, midva bolj na njegovo šolo. Jakopičev način se je pa močno videl v mojem slikanju, samo da se načina

M. Jama

Hollósyjevega nisem mogel iznebiti... Ažbe sam ni mnogo slikal. Krivo delajo tisti, ki ga vedno omenjajo kot nekakega „učitelja“ nas mlajših. On je bil v Monakovem precej dober steber Slovencev, ako je bila „sila velika“, se je dobilo pri njem skoraj vedno 10 mark. Ali da bi on mogel umetnosti dati, učiti, mu je vsega manjkalo. Njemu ni bilo mogoče iskati problemov, ampak mogoče mu je bilo samo abc, tehnike, naučiti začetnika. To je in bo zaslug njegovih šol. Kakor sem omenil, smo mi bili že dalje, ko smo prišli k njemu. Najboljše njegovo delo je vsekako „Pevska vaja“, izgleda pa menda zanimajše zato, ker ni gotova. V umetnosti je on najbolj iskal „virtuoznosti“, moralo je biti vse lepo, lahko „poštrihano“; ali je bilo dobro, je bila postranska stvar.

Iz Monakovega se je vrnil Jama v Ljubljano, kjer ga je za nekaj časa sprejel pod gostoljubno streho v Marijanišču dr. Francišek Lampe, ki se ga Jama še vedno rad spominja. Bil je „dvorni ilustrator“ Dom in Sveta, poizkušal pa se je tudi v krajinah, n. pr. Bled. Jamovih slik iz te dobe ni ohranjenih skoro nič, slikal je sicer izredno mnogo, toda bile so v prvi vrsti študije, katere je pozneje preslikal. Tudi v žanru in figuraliki je delal. Lepo delo, polno življenja, so bili trije otroci, ki kosijo na stopnicah pred vežo.